

Ekspertyza przyrodnicza budynku:

Przedszkole Miejskie nr 29

ul. Wróblewskiego 48

66-400, Gorzów Wlkp.

INWESTOR:

Miasto Gorzów Wielkopolski

ul. Sikorskiego 4,

66-400 Gorzów Wlkp.

Rodzaj planowanych prac:

termomodernizacja budynków przedszkola

wykonawca ekspertyzy:

mgr inż. Mariusz Urban

mgr inż. Mariusz Urban
nr w rejestrze 0450/2016/EP
ORNITOLOG
EKSPERT PRZYRODNICZY

styczeń 2024r.

1. Cel i zakres opracowania.

Ekspertyza jest częścią postępowania mającego na celu zgodne z prawem wyremontowanie budynku Przedszkola nr 29 oraz ewentualnie; zniszczenie gniazd i siedlisk gatunków chronionych ptaków oraz siedlisk nietoperzy – po uzyskaniu niezbędnej decyzji RDOŚ w Gorzowie Wilkp. na odstępstwa od zakazów.

Zakres ekspertyzy obejmuje:

- przeprowadzenie szczegółowej kontroli budynku celem wykrycia gniazd i siedlisk gatunków chronionych
- sporządzenie dokumentu ekspertyzy ornitologicznej wraz z załącznikiem fotograficznym obrazującym miejsca na elewacji i dachu gdzie odnaleziono gniazda i siedliska gatunków chronionych
- sporządzenie listy środków minimalizacji oddziaływania inwestycji na awifaunę oraz metod kompensacji za usuwane gniazda i siedliska (np. rodzaj i ilość budek lęgowych), a także zaznaczenie miejsc na rzutach lub/i fotografiach elewacji gdzie należy zamontować budki lęgowe
- w przypadku zaistnienia sytuacji konieczności zniszczenia siedlisk oraz/lub gniazd ptaków oraz/lub siedlisk nietoperzy – przygotowanie danych do wniosku do właściwej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska o odstępstwo od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych – w celu napisania wniosku przez Zleceniodawcę i wysłanie go do RDOŚ.
- sporządzenie zalecanego harmonogramu prac budowlanych w celu minimalizacji oddziaływania na chronioną awifaunę

2. Opis budynków.

Przedszkole składa się z dwóch prostych brył o dwóch kondygnacjach, połączonych łącznikiem. Cały obiekt jest otynkowany, stan elewacji dobry, bez ubytków i większych szpar. Stropodachy nierzeczywiste, niskie, wentylowane i zabezpieczone.

3. Metodyka badań.

- W ramach obserwacji dokonano ilustracji dachów oraz elewacji budynków w celu wykrycia śladów gniazd i lęgów oraz obecności ptaków i/lub nietoperzy. Do obserwacji używano lornetki Nikon Action 10x50, drona DJI Mavic 2 Pro, dokumentację fotograficzną wykonano za pomocą smartfonu Samsung Galaxy S21 oraz aparatu Canon Eos 7D z obiektywem 100-400mm. Podczas obserwacji wyszukiwano na i w budynku, następujących elementów istotnych z punktu widzenia wykrycia obecności ptaków bądź/ i nietoperzy:
  - gniazda i pozostałości gniazdach

Stosując ten model uznaje się, że jeżeli nisze i szczeliny w budynku umożliwiają gniazdowanie tam do trzech par danego gatunku, to należy założyć zgodnie z zasadą przezorności, że trzy pary tam gniazdują. W związku z powyższym w ramach kompensacji należy odwrócić przy okazji termomodernizacji co najmniej trzy siedliska/miejsca legowe dla tego gatunku. Umżliwia to zrekomensowanie straconych siedlisk przy założeniu, że wszystkie stwierdzone potencjalne miejsca legowe zostają zajęte w ciągu jednego sezonu legowego, a dodatkowo część siedlisk zostało nieodkrytych podczas kontroli. Jeżeli kontrola przebiega w sezonie legowym – ilość stwierdzonych legów (trwających i zakończonych) należy pomnożyć przez dwa. W ten sposób zasada przezorności zagwarantuje, że nawet gdy nie wykryto wszystkich legów na budynku – ilość siedlisk nie zmniejszy się po termomodernizacji.

Jednakże model nadaje się także do stosowania przy badaniach ornitologicznych. Wszyskim do prowadzonych na znacznych obszarach badań ichnologicznych i herpetologicznych. osobników jest równa maksymalna pojemność siedliska. Metoda ta jest stosowana przede wszystkim, że wszystkie siedliska na danym obszarze są zajęte, a ilość występujących tam (HSI). Metoda ta – **Habitat Suitability index (HSI)** polega na ocenie pojemności siedliska i sposobów zastosowania tej zasady w praktyce jest wnioskowanie na podstawie jakości siedliska autor ekspertyzy w takim przypadku powinien zastosować metodę przezorności. Jednym ze na podstawie wykrytych szczelin i szpar oraz pozostałości gniazd, kału i piór. Zgodnie z prawem próba oszacowania ilości par jest zawsze niedokładna. Możliwe jest więc jedynie wnioskowanie legowym – tak jak w tym przypadku, wyniki dotyczą głównie potencjalnych siedlisk legowych, a W przypadku gdy ekspertyza ornitologiczna zlecona jest do wykonania poza sezonem danym budynku w bieżącym sezonie legowym.

Sposób wykonania ekspertyzy zależy od terminu jej zlecenia. W przypadku gdy wykonanie ekspertyzy zlecone jest w sezonie legowym ptaków, tj. od marca do września (Ustawa podaje nawet dłuższy termin 15 października), wyniki dotyczą rzeczywistych, stwierdzonych legów ptaków. W tym okresie jest możliwe znalezienie gniazd i określenie ilości par legujących się na danym budynku w bieżącym sezonie legowym.

4. Braki w metodycie, ryzyko błędów i zasada przezorności.

Następnie w wyniku prac kameralnych, na podstawie zebranych w terenie danych określa się liczbę par określonych gatunków, które mogą gniazdować na terenie badanego budynku.

Wszystkie zaobserwowane elementy z wymienionych powyżej są inwentaryzowane, umieszczane na fotografiach, jeżeli to możliwe – zaznaczane na podkładzie ortofotomapy z rzutem budynku lub/ i zdjęciach.

- ptaków lub/i nietoperzy wchodzących do otworów budynku
- wejściowych do siedlisk legowych lub miejsc czasowego przebywania
- odchodów, piór, śladów, wytuszczenia od ciał nietoperzy – przy otworach
- niszce, dziury, ubytki w elewacji (w murze ceglanym) oraz wszelkie szpary stwarzające dogodne miejsca do gniazdowania ptaków (zwłaszcza pod parapetami, w szczelinach dylatacyjnych, na łączeniach elementów budowlanych wykonanych z różnych materiałów

5. Podstawa prawna i literatura.

Podstawą co do zakresu opracowania jest opis przedsięwzięcia udostępniony przez Zleceniodawcę. Podstawę prawną stanowią zapisy:

- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2014 (Dz.U. 2019 nr 151, poz 1220 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014r. W sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 poz. 1348)
- Ustawa o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997r. (Dz. U. 2009 nr 151, poz 1220 ze zm.)

Realizując prace brano także pod uwagę treść wytycznych i artykułów prezentujących najlepsze praktyki w dziedzinie prowadzenia prac budowlanych z poszanowaniem ochrony przyrody i projektowania skutecznej kompensacji. Publikacje te nie stanowią prawa, należy natomiast brać je pod uwagę, aby uzyskać najlepszy efekt ekologiczny przy możliwie niewielkim nakładzie finansowym. Umożliwia to inwestorowi realizację jego celów bez szkody dla występujących w budunku dzikich gatunków zwierząt:

- Zyskowski D., Zielińska D., 2015. Przewodnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami. Federacja Gaja, Szczecin.
- Wylęgała P., Jaros R. i inni, 2009. Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody. Salamandra, Poznań.

6. Przebieg kontroli.

Kontrole przyrodnicze wykonano w terminach:

- 11 stycznia 2024r. – w godz. 8.40 – 9.15

W trakcie kontroli dokonywano lustracji budynków, w tym wszelkich możliwych miejsc, w których odbywały się legi lub mogły odbywać się legi w trakcie przyszłego sezonu lęgowego. W ramach obserwacji dokładnie przejrzono ściany budynku, wraz z opierzeniami i przestrzenniami za rurami spustowymi (wyższe partie również za pomocą lornetki). Spenerwowano również dachy.

W ramach obserwacji terenowych budynków nie wykryto obecnie występowania **lęgów ptaków, jak również nie stwierdzono występowania nietoperzy.** Na podstawie rozmów z pracownikami przedszkola ustalono, że budynek bywa wykorzystywany jako miejsce odpoczynku dla kilku mew srebrzystych (*Larus argentatus*), ptaki przebywają na dachach. Podczas kontroli na budynku Przedszkola nie obserwowano żadnych ptaków przebywających na budynku. Nie wykluza to absolutnie, że w okresie lęgowym ptaki i/lub nietoperze mogą wykorzystywać budynek jako siedliska lęgowe.

Stosując zasadę przezorności, przy świadomości, że stare budynki są w przestrzeni miejskiej zazwyczaj **potencjalnymi siedliskami lęgowymi**, zaleca się montaż 2 budek dla wróbli. Jest to gatunek, którego trend liczebności od wielu lat spada w Polsce.

7. Wnioski i ustalenia.

W związku z charakterystyką planowanych prac w budynku (dojście do zamykania obecnych na każdym starym budynku niewielkich szczelin), stwierdzono, że potencjalne siedliska łęgowe zostaną zniszczone. Budynek posiada liczne zabezpieczone przewody wentylacyjne za pomocą gęstych krat.

Z powodu zimowego terminu zleconej ekspertyzy budynków, trudno precyzyjnie ustalić liczbę gniazdujących ptaków i przebywających nietoperzy. Warunki przyrodnicze wokół przedszkola oraz nieszczelny, stary już budynek, stanowią optymalne siedlisko życia wielu gatunków związanych z człowiekiem. Liczne potencjalne miejsca łęgów gatunków chronionych mogły być wykorzystywane w latach ubiegłych. Obiegatorynie wykonana zostanie więc kompensacja przyrodnicza w postaci montażu budek łęgowych na elewacji wyremontowanego już budynku.

W związku z powyższym, w chwili obecnej nie ma konieczności wnioskować do RDOŚ w Gorzowie Wilkp. o odstępstwa od zakazów w kwestii zniszczenia siedlisk łęgowych, w tym niszczenia gniazd ptaków oraz niszczenia schronień.

8. Harmonogram prac termomodernizacyjnych.

Ze względu na brak konkretnych, wykrytych siedlisk łęgowych, remont można wykonać w dowolnej porze roku. **Tuż przed rozpoczęciem prac należy wykonać ponownie, krótką kontrolę przyrodniczą** wykluczającą łęgi piasie, bądź okresową obecność nietoperzy po rozpadzie kolonii rozrodzyczy i na początku jesiennych migracji, a także w czasie rojenia. Najlepszym okresem na rozpoczęcie remontu budynków zawsze będzie późne lato lub jeszcze lepiej jesień. Najgorszym terminem na rozpoczęcie prac modernizacyjnych jest wiosna oraz wczesne lato – wzrasta wtedy znacznie prawdopodobieństwo obecności gatunków chronionych w zakamarkach elewacji. Znając taki termin rozpoczęcia prac, konieczny ze względu na różne uwarunkowania finansowo-proceduralne, należy zadbać o to aby jeszcze zimą budynek został zabezpieczony poprzez zatkanie wszelkich otworów piankami rozprężnymi lub innymi materiałami uszczelniającymi.

9. Kompensacja przyrodnicza za zniszczone siedliska łęgowe.

Minimalną formą kompensacji za zniszczone siedliska realne i potencjalne, będzie montaż 2 budek typu A dla wróbli – montaż w miejscach wskazanym na fotografiach oraz rzucie budynków na podkładzie ortofotomapy.

Zasady montażu budek

Budki należy montować w miejscach wskazanych na zdjęciach oraz ortofotomapie z rzutem pionowym kompleksu budynków. Zastosowanie budek z trocinobetonu znacząco przedłuża ich żywotność, co wpływa na dłuższe zachowanie efektu istnienia siedlisk zastępczych, kompensujących uszczelnienie budynku w czasie remontu i zniszczenie siedlisk pierwotnych.

Zaleca się aby budki dla ptaków powinny być chociaż częściowo wtopione w materiał ociepleniowy. Jednakże zadne budki nie powinny stykać się bezpośrednio swoją ścianką tylną ze ścianą budynku – tak aby nie powstawały zimne mostki termiczne. Obbligatoryjnie powinny posiadać daszek blaszany lub inny, tak aby chronić konstrukcję budki przed deszczem. Możliwym wariantem jest zamontowanie budek po blaszanym opierzeniu górnym krawędzi ściany elewacyjnej – w ten sposób budka zyska ochronę górną przed warunkami atmosferycznymi.

Budki montowane w czasie prac na elewacjach, powinny być zasłepione, aż momentu zakończenia prac. Dzięki temu, jeżeli prace będą prowadzone w sezonie lęgowym, nie dojdzie do lęgów, w czasie których paki były ploszone i niepokojone przez pracujące ekipy budowlane. Otwarcie budek powinno nastąpić w momencie zakończenia wszelkich prac na elewacjach w bezpośrednim sąsiedztwie.

Podsumowanie przewidzianej kompensacji czyli stworzenia siedlisk zastępczych w postaci budek lęgowych:

- budki dla wróbli (typu A, średnica otworu wlotowego 33mm) – 2 szt.

Załącznik graficzny – zdjęcia budynku oraz schemat montażu budek.

Fot. Nr 1. Elewacja frontalna budynku z wejściem głównym – widok od północy.

Fot. Nr 2. Elewacja budynku od strony zachodniej. Widoczne dwie bryły obiektu oraz łącznik.

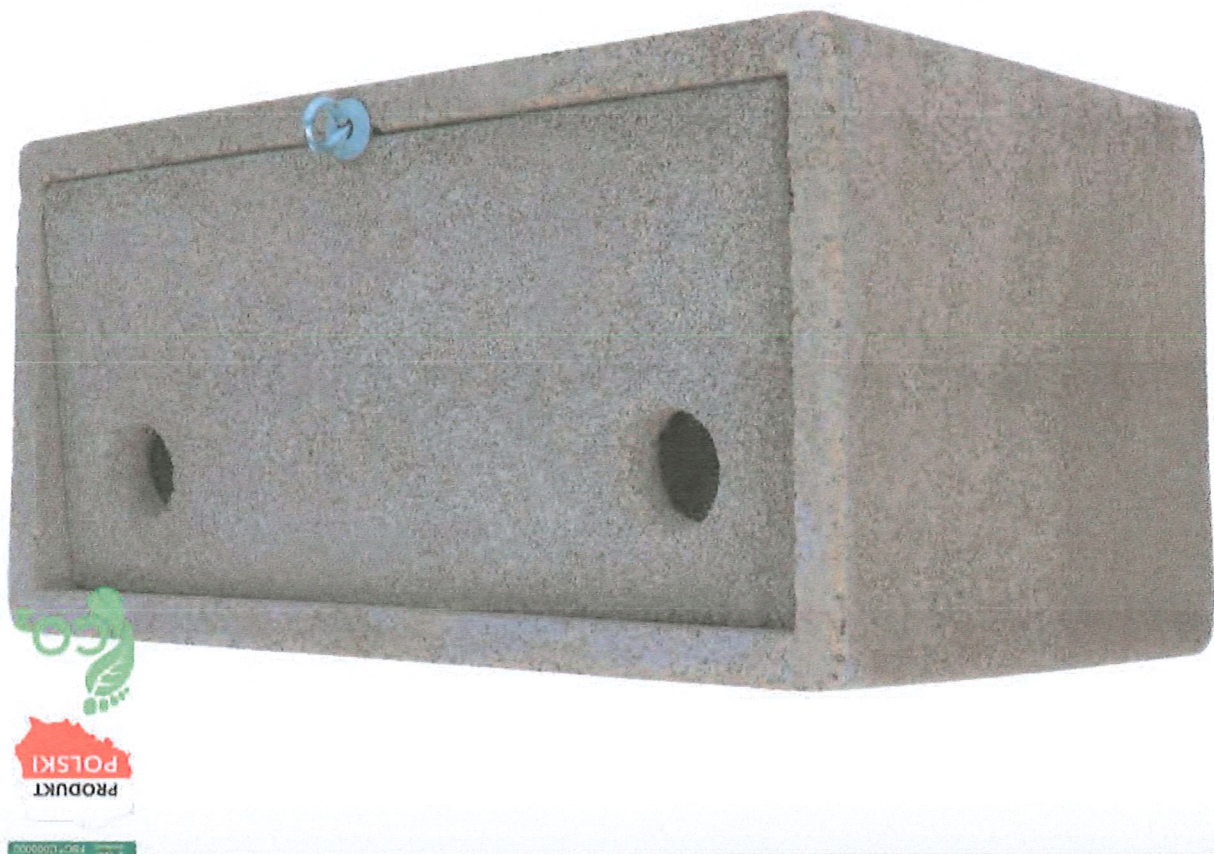
Fot. Nr 3. Elewacja od strony wschodniej – widok na łącznik między dwoma bryłami przedszkola.

Fot. Nr 4. Elewacja od strony wschodniej, widoczny fragment łącznika. Zielony okrąg wskazuje miejsce montażu budki dla wróbli.

Fot. Nr 5. Przykładowa budka dla wróbli z trocinobetonu.

Mapa nr 1. Widok budynków przedszkola na ortofotomapie wraz z zaznaczonymi budkami dla poszczególnych gatunków – w ramach przewidzianej kompensacji przyrodniczej.

